

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

4.Bhar.170/2023/9.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2024. február 8. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A tartás elmulasztásának vétsége miatt Terhelt ellen indult büntetőügyben a vádlott és a védő másodfellebbezését elbírálva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2023. április 18. napján kihirdetett 20.Bf.11.490/2022/5. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlottat a tartási kötelezettség elmulasztásának vétsége [Btk. 212. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmenti.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

[1] pótmagánvádló a Budapesti XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságon tett feljelentést volt férje Terhelttel szemben tartási kötelezettség elmulasztásának vétsége miatt. A nyomozó hatóság a 01180/76-122/2018.bü. számú büntetőügyet a 2021. év február hó 11. napján kelt határozatával megszüntette, mert a nyomozás eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre álló adatok, illetve bizonyítási eszközök alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése. A nyomozást megszüntető határozat ellen pótmagánvádló panaszt nyújtott be a Budapest XVIII. és XIX. Kerületi Ügyészségre, mely a 2021. év augusztus hó 17. napján kelt vádiratszám1. számú határozatával a panaszt elutasította. Ezt követően pótmagánvádló jogi képviselője útján, immár pótmagánvádlóként, vádindítványt nyújtott be az ügyészségre a 2021. év október hó 12. napján.

[2] Az ügyben elsőfokon eljáró Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a 2022. év október hó 12. napján kihirdetett 12.B.XVIII.1166/2021/9. számú ítéletével Terhelt vádlottat az ellene két rendbeli tartási kötelezettség elmulasztásának vétsége [Btk. 212. § (1) bekezdés

a) pont] miatt emelt vád alól – bizonyítottság hiányában – felmentette. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a fent megjelölt bűncselekmény szubjektív tényállási eleme – az önhiba – nem volt bizonyítható az eljárás során.

[3] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen pótmagánvádló pótmagánvádló és jogi képviselője jelentett be fellebbezést. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2023. év április hó 18. napján kihirdetett 20.Bf.11490/2022/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és Terhelt vádlottat bűnösnek mondta ki tartási kötelezettség elmulasztásának vétségében, amiért őt egy évre próbára bocsátotta és mellőzte a pótmagánvádló fizetési kötelezettségére vonatkozó rendelkezést.

[4] A másodfokú bíróság ítélete ellen a vádlott védője jelentett be fellebbezést felmentésért a törvényes határidőn belül.

[5] A vádlott védője a másodfellebbezését írásban is részletesen megindokolta. Ennek lényege szerint a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg a tényállást, indokolatlanul leszűkítette a polgári perben a pótmagánvádló és a vádlott között született egyezség tartalmának értelmezését és ennek eredményeként téves jogi következtetést vont a vádlott büntetőjogi felelősségére. A védő részletesen elemezte a polgári perben született egyezség tartalmát, amelyből arra a megállapításra jutott, hogy az egyezségben megállapított további 20.000-20.000 forint fizetésének célja nem a gyermekek tartása, hanem – az egyezség tartalmából kitűnően – a számukra történő célhoz kötött megtakarítás volt, amely felhalmozott összeghez mindketten kizárólag a tizennyolcadik életévük betöltését követően juthattak hozzá. Ilyen értelmezésben a védő megkérdőjelezte, hogy az egyezségben egyértelműen tartásdíjnak megjelölt 30.000-30.000 forinton túlmenően a gyermekekénti havi 20.000-20.000 forint ténylegesen tartásdíjnak minősült-e. Megjegyezte, hogy az álláspontját látszik alátámasztani az a körülmény is, hogy a pótmagánvádló kísérletet tett végrehajtás útján behajtani ezen összeget, azonban a bíróság a végrehajtást nem rendelte el, a vádlott jövedelméből letiltásra nem került sor és ezek mind olyan körülmények, amelyek a vádlott egyezség szerinti eljárását és ezzel szoros összefüggésben büntetőjogi felelősségének hiányát jelentik. A védő a vádlotti önhiba, mint szubjektív különös részi tényállási elem tekintetében elsősorban arra mutatott rá, hogy az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az önhiba nem állapítható meg. Ezzel szemben a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy Terhelt vádlott a saját döntése alapján tudatosan tért el az egyezségben foglaltaktól. A másodfokú bíróság által mellőzött tényállási elemek pedig éppen azt támasztják alá, hogy a vádlott mindent megtett annak érdekében, hogy a közte és pótmagánvádló között létrejött – és a bíróság által jogerősen jóváhagyott – egyezségnek megfelelően járjon el és biztosítsa azt, hogy a havi 20.000-20.000 forint ténylegesen megtakarításra kerüljön és az a gyermekek nagykorúságának időpontjában kizárólag az ő rendelkezésükre álljon. Rámutatott arra is, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt is helyesen és tényszerűen állapította meg, hogy a pótmagánvádló már a nyomozás során is egyértelmű nyilatkozatot tett a tekintetben, hogy a büntetőeljárást azért indította, mert ő a vitatott 20.000-20.000 forintot is a két gyermek tartására kívánta fordítani. Végezetül kiemelte a védő, hogy az eljárás során a pótmagánvádló azt sem tudta bizonyítani, hogy a vádlott többszöri felhívására elment volna a megbeszélte időpontban a bankba, továbbá az sem nyert bizonyítást, hogy a vádlott önhibájának minősülne a közös néven szereplő számla vagy a gyerekek nevére szóló számla megnyitásának megghiúsulása és ez a körülmény Terhelt terhére lenne róható. A banki tranzakciós kimutatásokból kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a vádlott minden hónapban teljesítette az egyezségben

foglaltakat és az általa – a gyermekek nevére külön-külön – nyitott számlára következetesen fizette a 20.000-20.000 forintokat. Mindezekre tekintettel a védő Terhelt vádlott felmentését szorgalmazta, mert álláspontja szerint a polgári perben jogerősen jóváhagyott egyezség értelmében a felek egyike sem szánta a mindennapi megélhetés költségeire a 20.000-20.000 forintot és a felek egyikének szándéka sem irányult arra, hogy ezen összeggel bármikor pótmagánvádló pótmagánvádló rendelkezzen.

[6] A pótmagánvádló jogi képviselője a vádlott védőjének fellebbezésére írásbeli észrevételt tett, amelyben a másodfokú bíróság Terhelt vádlottat marasztaló ítéletének megalapozottságát hangsúlyozta. A védővel ellentétben aláhúzta, hogy a polgári perben létrejött egyezség helyes értelmezése szerint a gyermekenkénti 50.000-50.000 forint egyértelműen tartásdíjnak minősül, azt maga az egyezség is ekként jelöli meg. Érvelése szerint figyelemmel arra, hogy az egyezségben hivatkozott számlát nem nyitották meg, ezért az egyezségben rögzített azon főszabály vált irányadóvá, hogy a közösen nyitandó számlára történő fizetés hiányában a pótmagánvádló számlájára kellett volna teljesítenie a vádlottnak. Ténykérdés, hogy a vádlott a havonta gyermekenként 20.000-20.000 forint összeget önkényesen nem fizette meg a pótmagánvádló bankszámlájára, és ezzel a magatartásával megvalósította a tartási kötelezettség elmulasztásának vétségét. A kifejtettek értelmében a pótmagánvádló jogi képviselője a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

[7] A Be. 615. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén. E törvényhely (2) bekezdés a) pontja értelmében ellentétes a döntés – többek között – akkor, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, vagy olyan vádlott kényszergyógykezelését rendelte el, akit az elsőfokú bíróság felmentett vagy vele szemben az eljárást megszüntette. A másodfokon eljáró törvényszék a kerületi bíróságéval ellentétes döntést hozott, amikor az elsőfokon felmentett Terhelt vádlott bűnösségét megállapította, ezért az ítéltábla rögzítette, hogy a fentebb idézett törvényi rendelkezés értelmében helye van a harmadfokú eljárás lefolytatásának.

[8] A harmadfokú bíróság a fellebbezést a Be. 621. § (3) bekezdése értelmében – figyelemmel a Be. 812. §-ában foglaltakra is – tanácsulésen bírálta el.

[9] Az ítéltábla a Be. 618. § (1) bekezdése alapján a törvényszék ítéletének fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését az azt megelőző elsőfokú és másodfokú bírósági eljárással együtt bírálta felül. Ennek során megállapította, hogy a kerületi bíróság és a törvényszék az eljárási szabályokat maradéktalanul megtartotta. A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a tényállás rögzítése során a vád tárgyává tett cselekmény büntetőjogi megítélése szempontjából lényeges tényeket figyelembe vette és ehhez képest a bizonyítást a lehető legszélesebb körben folytatta le.

[10] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részlegesen megalapozatlannak értékelte, mert álláspontja szerint az a Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pontjaiban megfogalmazott megalapozatlansági hibákban szenved. A kerületi bíróság az ítéletében egyrészt hiányosan állapította meg a tényállást, másrészt a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával. A másodfokú bíróság a fent

megjelölt részbeni megalapozatlanságot a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjának felhívásával kiküszöbölte és az ítéletének [12]-[14] bekezdéseiben egységes szerkezetbe foglalva rögzítette. A kerületi bíróság ítéletében foglaltakon túlmenően rögzítette azt is a rendelkezésre álló iratok tartalma alapján, hogy a 30.000-30.000 forinton túlmenően a fennmaradó 20.000-20.000 forintot a vádlott a kiskorú gyermekek nevére külön-külön megkötendő megtakarítási számlára fizeti be. Ezen megtakarítási számlát a felek legkésőbb 2016. április 15. napjáig megnyitják. Amennyiben a vádlott ezen 20.000-20.000 forint megfizetését tárgyhó 21. napjáig nem tudja igazolni, abban az esetben a tartásra jogosult fenti bankszámlájára kell közvetlenül megfizetnie. A kiskorú gyermekek a számlán lévő összeggel nagykorúságuk betöltését követően szabadon rendelkezhetnek.

[11] A másodfokú bíróság az ítélete [13] bekezdésében – az általa korrigált és immár egységes szerkezetbe foglalt tényállásban – megállapította azt is, hogy Terhelt vádlott kezdetben a gyermektartásdíj-fizetési kötelezettségének eleget tett pótmagánvádló jogosult bankszámlájára történő utalással, de mivel a felek egyik banknál sem tudtak a gyermekek nevére megtakarítási számlát nyitni, ezért a vádlott a saját számlája mellé további két számlát nyitott a gyermekeknek, amelyekre a 2016. év június hó 1. napjától kezdődően havi 20.000-20.000 forintot utalt. A Fővárosi Törvényszék e tekintetben azt is rögzítette, hogy e számlák felett pótmagánvádló jogosultnak nem volt rendelkezési joga, így a vádlottnak 2016. június 1-től 2021. szeptember 30-ig 2.560.000 forint gyermektartásdíj-hátraléka keletkezett.

[12] A harmadfokú bíróság nem osztotta a Fővárosi Törvényszék álláspontját a tekintetben, hogy a vádlott nem tett volna eleget önhibájából tartási kötelezettségének.

[13] Kétségtelen tény, hogy a felek között létrejött és a polgári peres eljárásban a bíróság által jogerősen jóváhagyott egyezség a tartásdíj részeként, pontosabban fogalmazva tartásdíjként nevezte meg a gyermekek megtakarítási számlájára teljesítendő 20.000-20.000 forintot is, így egységesen 50.000-50.000 forint tartásdíj fizetési kötelezettséget állapított meg Terhelt vonatkozásában. Ugyanakkor azonban maga az egyezség is külön kezeli a gyermekek számára fizetendő 20.000-20.000 forintot, amikor arról úgy rendelkezik, hogy azt a gyermekek nevére megnyitandó számlára kell teljesíteni és azzal kizárólag a gyermekek rendelkezhetnek szabadon a nagykorúságuk elérésének napját követően. Nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a vádlott által a gyermekei nevére megnyitott számlák felett pótmagánvádló jogosultnak nem volt rendelkezési joga. Akkor tévedett a törvényszék, amikor arra a következtetésre jutott, hogy a vádlott által a „Nelli” és „Nóra” megjelölésű bankszámlákhoz rendelkezési, hozzáférési jogot kellett volna biztosítania a vádlottnak pótmagánvádló részére. E vonatkozásban szintén a polgári perben kötött és jóváhagyott egyezség tartalma az irányadó, amely viszont a korábban már részletezettek szerint egyértelmű a tekintetben, hogy a 20.000-20.000 forint a tartásdíj részét képezi, azonban jogi természetét illetően attól élesen különbözik, mert a gyermekek nagykorú életkezdésének megalapozását szolgálja, ezért a tartásdíj jogosultjának ezen összegekhez hozzáférési, rendelkezési jogosultsága értelemszerűen nincs. Ezt támasztja alá az egyezség azon kitétele is, amelynek értelmében a gyermekek nagykorúságáig összegyűlt pénzhez kizárólag a két gyermek juthat hozzá. Az ítéltábla a fentebb részletezettek szerint tehát megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés tekintetében megalapozatlan, azonban a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető. Erre figyelemmel az ítéltábla a Be. 619. (3) bekezdés b) pontja alapján mellőzte a másodfokú ítélet egységes szerkezetbe foglalt tényállásából azt a megállapítást,

amely szerint a vádlottnak 2016. június 1-től 2021. szeptember 30-ig terjedő időszakban 2.560.000 forint gyermektartásdíj-hátraléka keletkezett ([13] bekezdés utolsó mondata). Ehelyett a harmadfokú bíróság a tényállásba a következő mondatot illeszti: A vádlott 2016. június 1-től a 2021. szeptember 30-ig terjedő időszakban 2.560.000 forintot fizetett be a „Nelli” és „Nóra” megjelölésű számlákra.

[14] A fenti pontosítással a másodfokú ítélet felülbírálatra alkalmassá vált.

[15] A tartási kötelezettség elmulasztása meglehetősen speciális tényállás a különös részi tényállások között, mert az „önhiba” tényállási elem beiktatása következtében egyes egyébként általános részbeli bűncselekményi ismérvek itt különös részi tényállási elemmé válnak (pl. a beszámítási képesség és a szándékosság). A másodfokú bíróság alapvetően helyesen állapította meg az ítélete [18] bekezdésétől kezdődően, hogy melyek a tartási kötelezettség elmulasztása vétségének tényállási elemei, és akkor sem tévedett, amikor azt állapította meg, hogy Terhelt vádlottnak – a polgári perben született és a bíróság által jogerősen jóváhagyott egyezség alapján – jogszabályon alapuló és végrehajtható hatósági határozatban előírt gyermektartásdíj-fizetési kötelezettsége volt.

[16] A másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy Terhelt vádlott a gyermektartásdíj-fizetési kötelezettségét nem teljesítette, mert az egyezségben meghatározott havi 20.000-20.000 forintot a saját maga által nyitott és kizárólag az ő rendelkezése alatt álló bankszámlákra utalta. Az ítéltábla álláspontja szerint a vádlott a teljesítési kötelezettségnek ily módon eleget tett, mert a bizonyítási eljárás során kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy a számlákra havi rendszerességgel és hiánytalanul utalta az összeget, tehát összességében is teljesítette az egyezségben számára meghatározott 50.000-50.000 forint tartásdíj-fizetési kötelezettségét. Korántsem elhanyagolható körülmény, hogy a pótmagánvádló jogi képviselőjének álláspontjával szemben a 20.000-20.000 forintot pótmagánvádló sem fordíthatta volna a gyerekek tartására és a mindennapi élet szokásos szükségleteinek kielégítésére, mert azt az egyezség szerint kizárólag a gyermekek kaphatták meg nagykorúságuk betöltésekor. Ismételten hangsúlyozza az ítéltábla, hogy ehhez a számlához nem kellett hozzáférést biztosítania pótmagánvádló részére a vádlottnak éppen az imént megjelölt kitétel miatt, mert a gyermekek önálló életkezdéséhez összegyűjtött pénz használatára a pótmagánvádló nem volt jogosult.

[17] A bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek vizsgálata során az önhiba problematikája teljesítés-nem teljesítés kérdéskörét követően kerülhetne szóba, azonban miután az ítéltábla a vádlott teljesítését állapította meg, e kérdésnek a továbbiakban nincs jelentősége a vádlott büntetőjogilag értékelhető magatartásának vizsgálata szempontjából. Ettől függetlenül zárójeles megjegyzést igényel, hogy a vádlotti nem teljesítés esetén is legalábbis erősen megkérdőjelezhető az önhiba fennállása, hiszen a bizonyítékokból az is egyértelműen kitűnik, hogy Terhelt az adott körülmények között és a tőle elvárható módon maximálisan megtett mindent az egyezségben foglalt kötelezettségének teljesítése érdekében. Több okirati bizonyíték is kétségtelenül alátámasztja, hogy a vádlott számos banknál járt a megtakarítási számlák megnyitása érdekében, azonban őt a bankok visszautasították azzal, hogy ilyen termékük nincs. De ezt megelőzően is egyeztetéseket folytatott a pótmagánvádlóval, aki a teljesítési megállapodásra törekvő vádlottat különböző okokra hivatkozva szintén elutasította, pótmagánvádló nem, vagy csak nagyon kevés együttműködési hajlandóságot mutatott. Ilyen előzményeket követően nyitotta a vádlott a gyermekei számára

a két számlát és teljesítette azokra havi rendszerességgel az egyezségben általa vállalt összegeket. Másként fogalmazva a vádlottnak önhibája sem volt, de a korábbiakban kifejtettek szerint ezt már vizsgálnia sem kellett az ítéltáblának, mert a harmadfokú bíróság a vádlott magatartását jogszerű és törvényes teljesítésként értékelte.

[18] Összességében tehát az ítéltábla a kerületi bíróság felmentő rendelkezésével értett egyet, azonban a felmentés jogcíme – a kifejtettek értelmében – nem bizonyítottság, hanem a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontjában megfogalmazott bűncselekmény hiánya, mert Terhelt magatartásából szükségszerű tényállási elem hiányzott, másként fogalmazva, a vádlott teljesítette a tartási kötelezettségét.

Budapest, 2024. február 8.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k. a tanács elnöke, Dr. Németh Nándor s.k. előadó bíró, Dr. Zsótér Zsuzsanna s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 20.Bf.11.490/2022/5. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.170/2023/9. számú ítéletében írt változtatással – 2024. február 8. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2024. február 8.

Nagyné dr. Drahos Ibolya s.k.

a tanács elnöke